

TAHA AKYOL



**TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI A.Ş.**

'Laf dinlemedi'

Merkez Bankası Nereden Nereye?



—
Araştırma
İnceleme
—

LAF DİNLEMEDİ

Merkez Bankası Nereden Nereye?

Yazan: Taha Akyol

Editör: Hülya Balcı

Yayın hakları: © Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Nisan 2022 / ISBN 978-625-8380-06-4

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Serçin Çabuk

Baskı: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.

Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1

Baha İş Merkezi. A Blok Kat: 2

34310 Haramidere-İstanbul

Tel. (212) 412 17 00

Sertifika no: 44452

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Laf Dinlemedi

Merkez Bankası Nereden Nereye?

Taha Akyol

İçindekiler

Önsöz.....	7
1. 128 milyar dolar vakası.....	9
2. Neden Merkez Bankası?.....	31
3. “Cumhuriyet bankası”.....	51
4. Demirel ve Özal.....	79
5. Üst üste krizler.....	99
6. Zor reform.....	121
7. Bağımsız Merkez Bankası.....	145
8. AK Parti iktidarı.....	165
9. “Faizi düşürün dedim”.....	187
Sonsöz yahut sebepler ve neticeler.....	213
Kaynakça.....	225
Dizin.....	231

Önsöz

Bu kitabı neden yazdım? Bir tek amacım var, iktisat diye bir bilimin olduğunu olaylarla göstermek!

Çok cüretkâr mı buldunuz bu ifadeyi?

Tabii ben iktisatçı değilim. Ama tarih okumalarım ve gazeteci olarak izlediğim olaylar şunu gösterdi: Bütün iktidarlar oylarını artırmak için iktisadi büyümeye tutkuyla öncelik veriyorlar. Uzun vadede iyi sonuçlar verecek verimlilik, teknoloji, eğitimli işgücü politikalarından ziyade, kısa vadede kitleleri memnun ederek oy getirecek politikalara yöneliyorlar. Borçlar kabarıyor, bütçe açıkları büyüyor, bir süre sonra enflasyon şahlıyor, döviz sorunu artıyor ve ülke krize giriyor.

Şişirilmiş büyüme, kriz ve küçülme ile sonuçlanıyor.

Gelişmiş ülkeler bu yollardan daha önce geçtikleri için bu sarmal önleyecek kurallar ve kurumlar geliştirmişler, bunların en önemlilerinden biri Merkez Bankası'nın bağımsızlığı...

Elinizdeki kitapta Osmanlı'da banka ve de Merkez Bankası bulunmaması, 1930'da Cumhuriyet'in bu ülkeye en değerli kurumsal armağanlarından biri olarak Merkez Bankası'nın kurulması, Demirel, Özal, 1990'larda koalisyonlar, Ecevit döneminde 2001 reformu ve AK Parti'nin yirmi yılı bu açıdan anlatılmaktadır.

Yayında emeği geçen bütün Doğan Kitap çalışanlarına teşekkür ediyorum.

18 Mart 2022
Fulya, İstanbul

128 milyar dolar vakası

Laf dinleyen Merkez Bankası

Günlerden 5 Temmuz 2019 Cuma; Cumhuriyet tarihimizde ilk defa cumhurbaşkanının tek imzasıyla Merkez Bankası başkanı azlediliyor, yerine başka bir isim atanıyordu.

Gerekçesi “laf dinlememesi” idi.

Laf dinlemeyen Murat Çetinkaya yerine banka içinden Murat Uysal atanmıştı.¹ Yeni başkan soyadı gibi uysal bir insandı. Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak’ın ekibinden olduğu biliniyordu.

Merkez Bankası Kanunu’na göre bankanın başkanları beş yıl süreyle atanırdı, bu süre içinde görevden alınamazdı. Çetinkaya 19 Nisan 2016 günü göreve başlamıştı.² Nasıl olmuştu da 3 yıl, 2 ay 26 gün sonra görevden alınmıştı?

Çünkü önce OHAL döneminde 703 Sayılı KHK ile, ardından Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde 3 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’yle cumhurbaşkanına istediği an atama yapma

1. Cumhurbaşkanlığı, Karar No: 2019/158, Karar günü 5 Temmuz 2019, *Resmi Gazete*, 6 Temmuz 2019, Sayı 10823.

2. Murat Çetinkaya Bakanlar Kurulu Kararı ile Merkez Bankası Başkanlığı’na atanmıştı. Kararda Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Başbakan Ahmet Davutoğlu, Başbakan Yardımcıları Mehmet Şimşek ve Lütfi Elvan, Enerji Bakanı Berat Albayrak, Maliye Bakanı Naci Ağbal ve diğer bakanların imzası vardır. (*Resmi Gazete*, 17 Nisan 2016, Sayı 29687)



Karar, 6 Kasım 2019

porunda “Bürokrasi öylesine siyasallaştırılmıştır ki parti üyeliği ile kamu görevlisi arasındaki sınırlar belirsizleşmiştir” diye yazacaktı.³

Enerji Bakanı Berat Albayrak da CB sistemine geçişle birlikte, 10 Temmuz 2018’de açıklanan yeni bakanlar listesinde Hazine ve Maliye bakanı olarak yer almıştı.

Bakanlar listesinde diyorum çünkü CB sisteminde “bakanlar kurulu” yoktur, “kabine” yoktur, sadece “bakanlar” vardır.⁴ Cumhurbaşkanı başkanışmanlarından Mehmet Uçum’un isabetle kaydettiği gibi CB sistemi “tek kişilik hükümet”tir.⁵

Berat Albayrak’ın damat olmasından dolayı “özgül ağırlığı” büyüktü. 128 milyar dolar olayı da Albayrak döneminin bir esesidir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan 5 Kasım 2019 günü partisinin grup toplantısında ekonomi için iyimser konuşuyordu:

Ülkemize geçtiğimiz ağustos ayından itibaren döviz kuru, faiz ve enflasyon üçgeninde kurulan oyunu bozduk. Hep ne diyorum, bu faizi düşürmekten başka çare yok, hep bunu söyledim mi? Söyledim. Bunu düşürdükçe enflasyon düşer dedim, bunu da söyledim

3. Sinem Adar and Günter Seufert, *Turkey's Presidential System after Two and a Half Years: An Overview of Institutions and Politics*, German Institute for International and Security Affairs, Center for Applied Turkey Studies, *SWP Research Paper 2*, April 2021, Berlin, s. 18.

4. Taha Akyol, “Cumhurbaşkanlığı kabinesi’ diye bir kurum yok”, *Karar*, 11 Ağustos 2020. Cumhurbaşkanlığı kabinesi diye bir kurumun olmadığına dair ayrıntılı hukuki tahlil için bkz. Prof. Dr. Kemal Gözler, “Cumhurbaşkanlığı Kabinesi, Var mı Böyle Bir Şey?”, 16 Mayıs 2021. (<https://www.anayasa.gen.tr/cb-kabinesi.htm>)

5. Mehmet Uçum, *16 Nisan*, Alfa Yayınları, İstanbul 2018, s. 80-81.

yetkisi verilmişti. Bu da tarihimizde bir ilkti.

Yeni sistemde görev süresi söz konusu olmadan “bizden” kadrolar atamak çok kolaylaşmıştı. Alman araştırma enstitüsü CATS, Türkiye hakkındaki 2021 rap-

mi? Söyledim. Ve bu da olduğu zaman, evet, büyüme hızlanır dedim. Bakın şimdi...

Cumhurbaşkanı Erdoğan, konuşmasının bu yerinde Merkez Bankası başkanının görevden alınmasını şöyle anlattı:

Tabii bu sistem değişince Merkez Bankası'nın [başkanını] görevden alma yetkisini de aldık. Böylece önceki Merkez Bankası başkanını görevden aldık. Çünkü laf dinlemiyor adam, görevden aldık ve yeni arkadaşımızla yola devam ettik. Ve dedik ki, bak böyle böyle, faiz oranlarını düşüreceğiz. Çünkü faiz bir ülkenin kalkınmasında en büyük zülümdür, yatırımları durdurur, istihdamı durdurur, üretimi durdurur, rekabet gücünüzü ortadan kaldırır ve sizin büyümenizi de engeller. Şimdi bu adımlar atılınca ve hava değişti, işte bakın tek haneliye ne yaptık enflasyonda düştük. Ve döviz kurunu nispeten stabil hale getirdik. Hem gösterge faizlerinde, hem piyasa faizlerinde ardı ardına indirimler yapıyor...⁶

Erdoğan enflasyondaki geçici hafif inişin ve doların o sırada geçici stabil hale gelmesinin, faizi emirle indirtmesinden kaynaklandığını sanıyordu, halbuki Merkez Bankası rezervlerinin sarf edilmesinden kaynaklanıyordu.

Murat Çetinkaya hangi korularda laf dinlememişti?

Cumhurbaşkanının sözlerinden anlaşılan, Çetinkaya, enflasyonla mücadeleyi önemsiyor, bu gerekçeyle faizin daha aşağıya çekilmesi emrine karşı direniyordu. Çetinkaya'nın "128 milyar dolar" olayında da bir noktadan sonra direndiği anlaşılıyor. Çünkü Çetinkaya, bırakın rezervleri tüketmeyi, AA'ya yaptığı açıklamada "Merkez Bankası'nın, ülke rezervlerinin güçlendirilmesini ve etkin yönetilmesini hedeflediğini" söylemiş, rezervlerin "son bir haftada 4.3 milyar dolar artışla 27 Mart 2019 itibarıyla 96,7 milyar dolar seviyesine ulaştığını" belirtmişti.⁷ 30 Nisan'daki

6. Erdoğan'ın 5 Kasım 2019 günlü konuşmasının metni CB internet sitesinden alınmıştır. <https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/112500/ak-parti-grup-toplantisinda-yaptiklari-konusma>. (Erişim: 10 Ekim 2021)

7. "Merkez Bankası Başkanı Murat Çetinkaya'dan flaş rezerv açıklaması", *Sabah*, 28 Mart 2019.

açıklamasında da “Rezerv yeterliliği bakımından son aylarda hiçbir parametrede bozulma söz konusu değil” diyordu. O sırada rezervlerde “20 milyar dolarlık gizem” vardı.⁸ Henüz 128 milyar dolar değildi.

Çetinkaya, iktidarı sakinleştirmek için bir miktar döviz satmış fakat fazlasına direnmiş, laf dinlemediği için görevden alınmıştı.

Düşük faiz, bol döviz

Erdoğan’ın enflasyon düştü, döviz kuru nispeten stabil hale geldi diye konuştuğu 5 Kasım 2019 günü dolar/TL kuru 5,74 seviyelerinde seyrediyordu. 12 Aralık 2019 günü Murat Uysal başkanlığında toplanan Para Politikası Kurulu da faizi yüzde 14’ten yüzde 12’ye indiriyordu. Kararın gerekçesinde “Türk lirasındaki istikrarlı seyrin yanı sıra iç talep koşulları ve üretici fiyatlarındaki gelişmelere bağlı olarak çekirdek enflasyon göstergelerinin eğilimleri ılımlı seyretmektedir”⁹ deniliyordu.

Türk lirasının istikrarlı seyri, yani doların 5 lira civarında seyretmesi...

Sabah gazetesine göre, Borsa İstanbul son üç ayın dünya lideri olmuştu... Mayıs ayında yüzde 26 olan faiz yüzde 14’e indirilmişti... Manşetten “Türk ekonomisi uçuşa geçti” diye haber veriyordu.¹⁰

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak 4 Ekim 2019 günü, Yeni Ekonomik Program olarak adlandırdığı üç yıllık Orta Vadeli Program’da, 2023 yılına kadar pembe bir tablo çiziyordu:

Önümüzdeki üç yıllık seçimsiz dönem, paradigma değişimi çerçevesinde yapısal reformlarla ekonomide planlanan köklü dönüşüm ve değişimi tamamlamak için bir fırsat penceresi sunmaktadır.

....

8. Bloomberg HT, 25 Nisan 2019.

9. TCMB Para Politikası Kurulu Kararı, 12 Aralık 2019, Sayı: 2019-49.

10. *Sabah*, 29 Eylül 2019.

Enflasyon 2019 sonunda % 11,0 olacak, 2020'de 10.5'e inecektir. İnış devam edecek 2021'de % 8, 2022'de % 6 olacaktır. 2023 enflasyonu ise yüzde 4.9 olarak öngörülmektedir...¹¹



Sabah, 29 Eylül 2019

Demek ki 2023 seçimleri çantada keklik olacaktı, “128 milyar dolar” sayesinde!

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, 19 Mart 2019’da Trabzon’daki konuşmasında hafızalardan silinmeyen şu sözleri söyleyecekti:

Öyle mi olacak, dolar 15 lira mı olacak, yok mu artıran? İki kesim söylüyor bunu. Bir, malum siyasi motivasyonla karalama, giderken manipüle etmeye çalışan bir kesim var, onu biliyoruz artık, ezberledik. İkincisi şu, ağustos, eylül, ekim aylarında bol bol döviz alıp, “6 liradan, 7 liradan niye, dolar 10 lira, 15 lira olacak ya, 6-7 liradan toplayalım dolarları, 10-15’e satarız.” Sonra ne oldu? Dolar düştü 5 liraya. Bunlar şimdi kara kara düşünüyor. Şöyle bir kriz çıksa da füzeyi atsa da şu olsa da bu olsa da dolar yükselse de bir satsak da bir kâr etsek. Çok beklersiniz. Hele hele seçimden sonra çok daha beklersiniz.¹²

İktidar mahalli seçimlere “beka” sloganıyla girmişti. Hazine ve Maliye Bakanı Albayrak, Rize mitinginde “Hangi partiler bir arada omuz omuza yürüyor, görüyor muyuz? Pensilvanya kimi destekliyor, görüyor muyuz? İşte bu resim ışığında 31 Mart bir beka seçimidir. Bunu görüyor muyuz?” diyor ve ekliyordu:

11. Resmi Gazete, 4 Ekim 2019, Sayı 30908, 1. Mükerrer, “Orta Vadeli Program (2020-2022)’in Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 1618).

12. <https://www.bloomberght.com/albayrak-doviz-kurlari-yukselsin-diye-bekleyen-cok-bekler-2205493> (Erişim: 26 Kasım 2021)



Cumhurbaşkanımızın liderliğinde demir bir yumrukla doları 5 liraya indirdik.¹³

O demir yumruk, Merkez Bankası'nın kasalarındaki 128 milyar doların harcanmasıydı!

Sadece Merkez Bankası'nın rezervleri eksiye düşürülmüş, Türkiye'nin risk primi yükseltilmiş olmayacaktı. TL erirken, vandaş, birikimlerini değerlendirmek için ucuz dövizle yönelecekti, yani dolarizasyon!

BDDK'nın aylık sektör verilerine göre banka mevduatlarındaki döviz oranı Mayıs 2019'da yaklaşık % 55 ile rekor kırdı.¹⁴ 2020 Mart'ında bankalardaki döviz mevduatı bir hafta içinde 2 milyar dolar daha arttı ve ilk kez 200 milyar dolar sınırını aşarak 201 milyar 701 milyon dolara ulaştı!¹⁵

Moody's eğer FED faiz artırırsa, 2022 sonunda dolarizasyon oranının yüzde 65'e çıkacağını tahmin ediyordu!¹⁶

Bu 128 milyar dolar meselesini anlamak için önce "protokol"e bakmamız lazım.

13. <https://www.sabah.com.tr/ekonomi/2019/03/03/yumrugumuzu-vurduk-dolari-5-liraya-dusurduk> (Erişim: 18 Ocak 2022)

14. *Doğrulukpayı*, "Mevduat Oranlarındaki Dövizin Oranı Artıyor", <https://www.dogrulukpayi.com/bul-ten/mevduat-hesaplarindaki-dovizin-orani-artiyor>

15. Talip Aktaş, "Yurtiçi yerleşiklerin döviz mevduatı 200 milyar doları aştı", *Dünya*, 13 Mart 2020.

16. "Moody's uyardı: Türkiye dolarizasyon etkisine maruz kalacak", *Cumhuriyet*, 8 Şubat 2022.

2017 Protokolü

Konu Merkez Bankası'nın bağımsız olup olmamasıyla yakından ilgili. Siyasi irade bağımsız bir Merkez Bankası'nın rezervlerini harcayabilir mi? Albayrak'ın yerine getirilen Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan, Merkez Bankası'nın yasal ve teamüle uygun döviz işlemlerinin iki yoldan yapıldığını anlatacaktı:

Biri döviz-alım satım ihaleleri, ikincisi de doğrudan döviz alım müdahaleleri. Döviz alım ve satım ihalelerinde önceden açıklanmak koşuluyla bu ihale gerçekleşiyor. Hemen sonra da ne kadar alım-satım gerçekleştiğini MB kamuoyuyla paylaşıyor. İkinci yöntem ise, olağanüstü bir oynaklık söz konusu olduğunda MB bu kez doğrudan alım veya satın müdahalesi yapıyor, bu çerçevede de işlemi gerçekleştirdikten 15 gün sonra da ne kadar alım-satım işlemi gerçekleştirdiğini kamuoyuyla paylaşıyor...

Buraya kadar hiçbir sorun yok... Önceden ilan edilen ihalelerle döviz işlemleri yapmak veya piyasalarda olağanüstü oynaklık olursa kısa süreli döviz alım veya satımı yapmak ve kamuoyuna açıklamak... Fakat yasal ve normal bu iki yöntem dışında, bir yöntem daha icat edilmişti; Elvan'ın deyişiyle:

Bu yöntemlere ilave olarak 2017 yılından itibaren Hazine Müsteşarlığı ile Merkez Bankası arasında bir protokol imzalanıyor. Bu protokol çerçevesinde de Hazine hesapları üzerinden MB döviz alım ve satım işlemleri gerçekleştiriliyor.¹⁷

Bakan Elvan, bu “protokol” yönteminin “tartışılabilir ama yasal” olduğu söyledi. “Biz de kasımdan bu yana böyle bir döviz alım satım işlemini gerçekleştirmedik” diyerek rahatsızlığını da belirtti aynı açıklamasında.

İktisatçıların “skandal” olarak nitelediği “128 milyar dolar” olayı 21 Şubat 2017 tarihli bu protokole dayanıyordu. Ali Babacan'ın belirttiği gibi, Berat Albayrak CB hükümet sistemin-

de 9 Temmuz 2018’de Hazine ve Maliye Bakanı olmuş, söz konusu protokol 26 Kasım 2018’de değiştirilmiş, rezervin piyasaya sürülmesinin önü açılmıştı. Ocak 2019’dan Eylül 2020’ye kadarki süreçte 130 milyar dolarlık döviz eritildi.¹⁸

İçeriği hâlâ resmen açıklanmayan “Protokol”ün anlamı, Merkez Bankası’nın kendi rezervlerini açık artırma veya doğrudan satış yoluyla kendisinin kullanması yerine, bu yetkiyi Maliye Bakanlığı’na vermesi, bakanlığın da Merkez Bankası’nın rezervlerini kamu bankaları eliyle harcaması demektir. Nisan 2021’de Merkez Bankası eski başekonomisti Prof. Hakan Kara’ya bu ‘protokol’ yolunun normal olup olmadığını sormuştum. “Kurumlar düzgün işleseydi ‘128 milyar dolar’ yaşanmazdı” diyerek şunları ekledi:

Sıkıntılı bir durum olduğunu ifade etmek mümkün... Merkez Bankası’nda bu işler yapılırken görev zinciri bellidir. Bir hata veya suiistimal olduğunda kim sorumludur, kim hesap verir bunlar tanımlanmıştır. Uzmandan müdüre, genel müdürden başkana giden bir kontrol mekanizması mevcuttur.

Döviz müdahalesinin [protokolle] tamamen Merkez Bankası’nın dışına çıkarılması sorumluluğun muğlaklaşması anlamına geliyor. Kimin hangi kur seviyesini savunduğu, talimatların nereden geldiği, kararların nasıl alındığı, süreçten kaç kişinin ve kimlerin haberdar olduğu konularının net olmaması sıkıntılı konular.¹⁹

Aynı mülakatımızda Prof. Kara, rezervlerin eritilmesi yüzünden Türkiye ekonomisinin dış şoklara karşı “savunmasız” hale geldiğini de söyledi.

Merkez Bankası bağımsız yani iktidara hayır diyebilecek hukuki güce sahip olsaydı bunlar yaşanmazdı.

Merkez’in yetkisi Hazine’ye

Söz konusu protokol, hukuki açıdan, Durmuş Yılmaz’ın ifade-

18. KararTV, canlı yayın, 20 Nisan 2021.

19. Hakan Kara, “Kurumlar düzgün işleseydi ‘128 milyar dolar’ yaşanmazdı”, Taha Akyol, Eğrisi Doğrusu, Karar, 26 Nisan 2021.

siyle “kurlara müdahale işinin Hazine’ye devredilmesidir.” Halbuki kurlara müdahale işi, Merkez Bankası Kanunu’na göre sadece Merkez Bankası’nın yetkisindedir.²⁰ Merkez Bankası “Para politikasının uygulanmasında tek yetkili ve sorumludur.”²¹

Böyle bir protokolü bağımsız bir Merkez Bankası imzalamazdı. Meral Akşener de “Partili Cumhurbaşkanlığı sisteminin Türkiye’yi getirdiği noktayı anlatmak açısından çok güzel bir örnek” diyerek sorunun sistem boyutuna dikkat çekmişti.²²

Bizim kanunlarımıza göre, Finansal İstikrar Komitesi “finansal sistemin bütününe sirayet edebilecek ölçüde olumsuz bir gelişme”nin ortaya çıktığını tespit ederse, Bakanlar Kurulu gerekli tedbirleri alabilirdi. CB sisteminde bu yetki cumhurbaşkanına verildi.²³ Fakat 128 milyar dolar olayında İstikrar Komitesi’nin kararından bahsedilmediği gibi cumhurbaşkanının resmi bir kararından da bahsedilmiyor. Böyle resmi işlemler olmadan ve gizlice yapıldığı için muhalefet ve iktisatçılar “arka kapıdan” deyimini kullanıyor.

Durmuş Yılmaz Meclis kürsüsünde şunları söyledi:

Acaba kurlara müdahale işi Hazine’ye devredilirken bir Finansal İstikrar Komitesi kararı alınmış mıdır? Alındıysa bu Komite kararının altında kimin imzası var? Yönetim, bu ve benzeri sorulara cevap vermeden “128 milyar dolar nerede?” sorusu kapanmaz, kapanmayacaktır ve kapanmamalıdır. Hemen şunu belirteyim: Elbette satılan dövizler bir yerlere gitti, fakat Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nda değil. Basiretsiz ve sorumsuzca çarçur edilmiştir.

20. 1211 Sayılı Merkez Bankası Kanunu madde 4/3:

Bankanın temel görev ve yetkileri şunlardır:

I- Bankanın temel görevleri;

a) Açık piyasa işlemleri yapmak,

b) Hükümetle birlikte Türk lirasının iç ve dış değerini korumak için gerekli tedbirleri almak ve yabancı paralar ile altın karşısındaki muadeletini tespit etmeye yönelik kur rejimini belirlemek, Türk lirasının yabancı paralar karşısındaki değerinin belirlenmesi için döviz ve efektiflerin vadesiz ve vadeli alım ve satımı ile dövizlerin Türk lirası ile değişimi ve diğer türev işlemlerini yapmak,

21. 1211 Sayılı *Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu*, madde 4/II-b.

22. *Yeni Çağ*, 5 Mayıs 2021.

23. 4059 Sayılı Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun, *Resmî Gazete*, Tarih 20/12/1994 Sayı 22147. Kanunda yer alan Bakanlar Kurulu yerine CB sisteminde Cumhurbaşkanı yetkili kılındı.

Niçin? Hem saçma, ipe sapa gelmez sözde bir teoriyi ispat için hem de yerel seçimleri kazanmak için bu dövizler çarçur edildi.

Evet, inanılır gibi değil ama gerçek şu: Sayın Albayrak ve ekibi, sözde “Faiz enflasyonun sebebidir” teorisini ispat etmek için, ülkenin 128 milyar dolarını kullanarak yirmi ay boyunca Türk ekonomisi üzerinde deney yapmıştır. Rezerv çarçur edilmiş ama sözde teori ispat edilememiştir. Allah korusun, bugün ülkenin başına bir iş gelse, Merkez Bankası’nın silahının namlusuna sürecektek mermisi olmadığı gibi, başkalarına 50-60 milyar karşılığı mermi borcu var.²⁴

Bakanlıklar arası bir kurul niteliğinde olan Finansal İstikrar Komitesi söz konusu protokol ve 128 milyar dolar hakkında bir karar almış olamaz çünkü kâğıt üzerinde kalan komite ilk toplantısını, Bakan Lütfi Elvan döneminde 13 Eylül 2021’de,²⁵ ikinci toplantısını Bakan Nureddin Nebati döneminde 23 Aralık 2021’de yaptı.²⁶ Kamuoyu 128 milyar dolar olayıyla inlerken Finansal İstikrar Komitesi’nin adı bile ortada yoktu.

CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu Merkez Bankası’nı ziyaretinin ardından yaptığı açıklamada, kurumun bağımsızlığını vurgulayarak “Sıcak siyasetin buraya girmesinden rahatsızlığımızı ifade ettik. TCMB yetkilerinin kararnamelerle Finansal İstikrar Komitesi gibi yerlere devredilmemesini istedik. Merkez Bankası’nın iyi bir kültürü var. Cumhuriyet tarihi boyunca bu kültürü adım adım oluşturmuş vaziyette. Bu kültürün yok olmasını istedik” diye konuştu.²⁷

Olayımızda siyaset söz konusu protokolle Merkez Bankası’nın kanuni yetkisini devralmıştır, hem de aleni ve şeffaf olmayan bir protokolle!

Prof. Erinç Yeldan şöyle diyor:

24. *Tutanak Dergisi*, 80 Birleşim, 29 Nisan 2021.

25. <https://www.hurriyet.com.tr/video/finansal-istikrar-komitesi-bakan-elvan-baskanliginda-toplandi-41894138>

26. AA bülteninde “ikinci toplantı” olduğu belirtiliyor. 23 Aralık 2021.

27. 15 Ekim 2021 günlü haberler.

- ✦ Osmanlı'da Merkez Bankası yoktu, sonuçları ne oldu?
- ✦ Cumhuriyet Merkez Bankası neden 1930'da kuruldu?
- ✦ Merkez Bankamızın sahibi "dış güçler" mi, devlet mi?
- ✦ Büyük krizlerde Merkez Bankası'nın tavrı neydi?
- ✦ 2001'de Merkez Bankası'na neden bağımsızlık verildi?
- ✦ Demirel, Özal, Ecevit, Erdoğan dönemlerinde ekonomi nasıldı?
- ✦ Merkez Bankası bağımsız mı, iktidarların emrinde mi olmalı?

Gazeteci Taha Akyol iktisat tarihi ve güncel gerçekler açısından bu soruların cevaplarını araştırdı. Kitapta yaşanmış ve yaşanan gerçekleri bulacaksınız.

